

відсутності найменшого натяку автора на димінутивність, перекладацьке прочитання уривку звучить досить гармонійно на природно:

Затишний будиночок біля моря одразу продали, а хлопчика з маленькою валізою в руках, у якій нічого, крім піжами й зубної щітки, не було, відправили до його тітоньок (1).

The lovely house by the seaside had to be sold immediately, and the little boy, carrying nothing but a small suitcase containing a pair of pajamas and a toothbrush, was sent away to live with his two aunts (2).

Без перекладацького втручання та додавання категорії димінутивності розповідь здавалася б сухою та позбавленою емоційності, надзвичайно важливої для дитячого сприйняття. Однак інколи така перенасиченість димінутивами дещо спотворює стиль самого автора, який, хоча й змальовує життя та пригоди дитини, проте ставить перед героєм далеко не дитячі випробування. Саме це вирізняє Р. Дала з-поміж безлічі інших казкарів: він звик ставитися до дітей як до рівних собі, нічим не гірших, а досить часто значно кращих за деяких обмежених та жорстоких дорослих. Йому не властиве надмірне сюсюкання з дітьми, тому використання димінутивної лексики в українському перекладі, на нашу думку, не завжди є виправданим:

Та ще плюс кітмі молодой мавпи, свинячий тельбух, дзьобик зеленої папужки, сік дикобраза і три ложечки цукру (1).

Add the fingers of a young monkey, the gizzard of a pig, the beak of a green parrot, the juice of a porcupine, and three spoonfuls of sugar (2).

Чудові-пречудові чачки зуміли проскочити крізь неї й щасливо вигулькнули у чисте небо (1).

The wonderful seagulls had flown right through it and had come out safely on the other side (2).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Встановити чіткі межі адекватності того чи іншого перекладу є досить нелегким завданням, оскільки художній переклад є певною мірою творчістю перекладача. Якщо відтворення змісту оригінального твору у перекладі можна оцінити за допомогою певних формальних ознак, то емоційний вплив перекладу на читача неможливо виміряти кількісно. Цей вплив залежить від різного роду виражальних засобів, які автор свідомо використовує для посилення яскравості та образності тексту. Саме характер стилістичних прийомів та своєрідність їх образності визначають силу емоційного впливу на читача.

Дослідивши категорію димінутивності на матеріалі казки Р. Дала «Джеймс і гігантський персик», ми доходимо висновку, що український переклад не позбавлений творчого суб'єктивізму перекладача, що пояснюється контрверсійністю лінгвістичних особливостей англійської та української мов та національних характеристик їх носіїв. Проте індивідуальний стиль перекладача не затьмарює стиль автора тексту оригіналу та, відповідно, не руйнує задум письменника. Перспективним видається дослідження інших експресивних засобів, що формують індивідуальний стиль Р. Дала, та адекватність їх відтворення у перекладі.

Література:

1. Виноградов В. В. О теории художественной речи / В. В. Виноградов. – М. : Высшая школа, 1971. – 240 с.
2. Жайворонок В. В. Національна мова та ідіолект / В. В. Жайворонок // Мовознавство. – 1998. – № 6. – С. 27–34.
3. Коптілов В. В. Першотвір і переклад: Роздуми і спостереження / В. В. Коптілов. – К. : Дніпро, 1972. – 215 с.
4. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства [Електронний ресурс] / М. П. Кочерган. – Режим доступу до джерела : <http://westudents.com.ua/glavy/9857-flektivn-movi.html>
5. Мірам Г. Э. Профессия: переводчик / Г. Э. Мірам. – К. : Ника-Центр, 2004. – 158 с.
6. Ребрій О. В. Сучасні концепції творчості у перекладі : [монографія] / О. В. Ребрій. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – 376 с.
7. Руда Н. В. Категорія демінутивності в англійській мові (формально-семантичний аспект) / Н. В. Руда // Мовні і концептуальні картини світу. – 2014. – Вип. 47(2). – С. 257–264.
8. Руда Н. В. Репрезентація категорії демінутивності в українській мові / Н. В. Руда // Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур. Пам'яті академіка Леоніда Булаховського. – 2013. – Вип. 21. – С. 92–98.
9. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
10. Фатеева Н. А. Идиостиль (индивидуальный стиль) [Електронний ресурс] / Н. А. Фатеева // Онлайн Энциклопедия Кругосвет. – Режим доступу до джерела : http://www.krugosvet.ru/enc/gumanitarnye_nauki/lingvistika/IDIOSTIL_INDIVIDUALNI_STIL.html?page=0,0
11. Шапошник О.М. Жанрово-стилістична та ідіостилістична специфіка перекладу фентезі (на матеріалі англійських текстів сучасної дитячої літератури та їх українських перекладів) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16 / Оксана Миколаївна Шапошник. – Херсон, 2014. – 215 с.

Джерела ілюстративного матеріалу:

12. Дал Р. Джеймс і гігантський персик [Електронний ресурс] / Роальд Дал. – Режим доступу до джерела : http://shron.chtyvo.org.ua/Dal_Ruald/Dzheims_i_hihantskyi_persyk.pdf
13. Dahl R. James and the Giant Peach [Електронний ресурс] / Roald Dahl. – Режим доступу до джерела : <http://english4success.ru/upload/books/449.pdf>

УДК 81'233:316.4.063

З. О. Митяй, О. В. Коваль,

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Мелітополь

СОЦІОКУЛЬТУРНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Актуальність дослідження обумовлена значущістю мови та соціуму як соціокультурних чинників при формуванні мовної особистості. Через мову здійснюється передавання соціального досвіду (культурних норм і традицій, природно-наукового та технологічного знання). Мова виступає універсальним засобом спілкування народу. Вона зберігає єдність народу в історичній зміні поколінь і суспільних формацій, незважаючи на соціальні бар'єри, об'єднуючи його в часі, в географічному і соціальному просторі.

Мова як засіб спілкування є одним з найвищих надбань духовного розвитку суспільства. Вона розвивається в тісному взаємозв'язку з суспільним поступом і фіксує досягнення соціально-економічного, державно-політичного, науково-технічного та культурного розвитку людства. Вона є умовою розвитку будь-якої національної культури та суспільства в цілому. Однією з основних проблем на сьогодні в українському суспільстві є проблема соціальної ди-

ференціації мови на всіх рівнях її структури, зокрема характер взаємодії між мовними і соціальними структурами.

Етноконсолідуюча функція створюється не стільки використанням мови певної національної спільноти, а відношенням молоді до неї, що є виявом національно-культурної ідеології. Студентська молодь у першу чергу є «індикатором» такої взаємодії, зокрема, коли це стосується території з різноманітним поліетнічним складом населення, яким виступає Східна Таврія. В будь-якому суспільстві, на будь-якому історичному етапі його розвитку процес і результат соціального самовизначення молоді містить певне протиріччя, зумовлене роллю цієї соціально-демографічної групи в соціокультурній трансформації. Це, з одного боку, соціалізація як процес дотримання студентською молоддю основних норм і цінностей суспільства. З іншого боку, нове відношення молоді до системи цінностей конкретного соціуму, в тому числі соціально-політичних. Протиріччя полягає в конфлікті між прийнятою в суспільстві системою цінностей і тими змінами, які вносить до неї кожне наступне покоління. Однак саме воно й виступає джерелом розвитку суспільства. При цьому трансформуються не лише основні об'єкти соціалізації (сім'я, освіта та ін.), але й механізми соціалізації, зокрема найважливішого з них – самоідентифікації.

Ключові слова: мова, соціум, засіб спілкування, духовна культура людства, соціальна диференціація мови, етнічна функція мови.

SOCIO-CULTURAL FACTORS IN THE FORMATION OF LINGUISTIC IDENTITY

Relevance of research due to the significance of language and society as a socio-cultural factors in the formation of linguistic identity. Through language transfer is carried out social experience (cultural norms and traditions, natural science and technology knowledge). It acts as a universal means of communication between people. It preserves the unity of the people in the historical change of generations and social formations, despite the social barriers, bringing it in time, in geographical and social space.

Language as a means of communication is one of the highest achievements of the spiritual development of society. It develops in close relationship with social development and captures achieve socio-economic, public and political, scientific and cultural development of mankind. It is a condition of any national culture and society in general. One of the main problems today in Ukrainian society is the problem of social differentiation of language at all levels of its structure, including the nature of the interaction between language and social structure.

Ethno function is created rather than using a language of the national community, and the ratio of youth to it, which is an expression of national and cultural ideology. Students have in the first place is the «indicator» of such interactions, in particular when it comes to areas with diverse multi-ethnic composition of the population, which serves East Tavriia. In any society at any historical stage of its development process and the result of social self-determination of youth contains a contradiction caused by the role of socio-demographic groups in social and cultural transformation. On the one hand, as a process of socialization of students' adherence to basic norms and values of society. On the other hand, the new attitude of young people to the value system of a particular society, including social and political. The contradiction lies in the conflict between the accepted system of values in society and the changes that it brings each successive generation. However, it is also the source of society. This transformed not only the basic facilities of socialization (family, education, etc.), But the mechanisms of socialization, particularly the most important ones – identity.

Key words: language, society, means of communication, spiritual culture of mankind, social differentiation of language, ethnicity, language function.

СОЦИОКУЛЬТУРНЫЕ ФАКТОРЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЯЗЫКОВОЙ ЛИЧНОСТИ

Актуальность исследования обусловлена значимостью языка и социума как социокультурных факторов при формировании языковой личности. Через язык совершается передача социального опыта (культурных норм и традиций, естественно-научного и технологического знания). Язык выступает универсальным средством общения народа. Он сохраняет единство народа в исторической смене поколений и общественных формаций, несмотря на социальные барьеры, объединяя его во времени, в географическом и социальном пространстве.

Язык как способ общения выступает одним из наиболее значимых приобретений духовного развития общества. Он развивается в тесной взаимосвязи с общественным развитием и фиксирует достижения социально-экономического, государственно-политического, научно-технического и культурного развития человечества. Он – условие развития национальной культуры и общества в целом. Одной из основных проблем на сегодня в украинском обществе есть проблема социальной дифференциации языка на всех уровнях его структуры, в частности характер взаимодействия между языковыми и социальными структурами.

Етноконсолидирующая функция создается не столько использованием языка определенного национального сообщества, а отношением молодежи к нему, что есть выявлением национально-культурной идеологии. Студенческая молодежь в первую очередь выступает «индикатором» такого взаимодействия, в частности, когда это касается территории с разнообразным полиэтничным составом населения, каким является Западная Таврия. В любом обществе, на всех исторических этапах его развития процесс и результат социального самоопределения молодежи содержит некоторое противоречие, обусловленное ролью этой социально-демографической группы в соціокультурній трансформації. Это, с одной стороны, социализация как процесс соблюдения студентской молодежью основных норм и ценностей общества. С другой стороны, новое отношение молодежи к системе ценностей конкретного социума, в том числе социально-политических. Противоречие состоит в конфликте между принятой в обществе системой ценностей и теми изменениями, которые вносит в него каждое следующее поколение. Но именно оно и выступает источником развития общества. При этом трансформируются не только основные объекты социализации (семья, образование и др.), но и механизмы социализации, в частности важнейшего из них – самоидентификации.

Ключевые слова: язык, социум, способ общения, духовная культура человечества, социальная дифференциация языка, этническая функция языка.

Мова – це явище духовної культури людства, одна з форм суспільної свідомості, це живий організм, який шукає і знаходить свої шляхи розвитку і змін. Через мову здійснюється передавання соціального досвіду (культурних норм і традицій, природно-наукового та технологічного знання). Вона зберігає єдність народу в історичній зміні поколінь і суспільних формацій, незважаючи на соціальні бар'єри, об'єднуючи його в часі, в географічному і соціальному просторі. Зокрема, взаємодію мови і соціуму проаналізовано у працях М. Драгоманова. Учений показав суспільну сутність мови з урахуванням її функцій у бездержавних умовах, описавши явища, які стосувалися мовної ситуації (аналізував демографічну і комунікативну потужність мов), сформулювавши поняття престижу мови [4, с. 79].

Однією з основних проблем на сьогодні в українському суспільстві є проблема соціальної диференціації мови на всіх рівнях її структури, зокрема характер взаємодії між мовними і соціальними структурами.

Об'єктом нашого дослідження послужило дослідження відношення студентської молоді до етнічної функції мови. Етноконсолідуюча функція створюється не стільки використанням мови певної національної спільноти, а відношенням молоді до неї, що є виявом національно-культурної ідеології.

В будь-якому суспільстві, на будь-якому історичному етапі його розвитку процес і результат соціального самовизначення молоді містить певне протиріччя, зумовлене роллю цієї соціально-демографічної групи в соціокультурній трансформації. Воно полягає в конфлікті між прийнятою в суспільстві системою цінностей і тими змінами, які вносять до неї кожне наступне покоління. Однак саме воно й виступає джерелом розвитку суспільства. При цьому трансформуються не лише основні об'єкти соціалізації (сім'я, освіта та ін.), але й механізми соціалізації, зокрема найважливішого з них – самоідентифікації. Досліджуючи феномени даного поняття, ми виходили з визначення, сформульованого С. Макеєвим, який під соціальною ідентифікацією розуміє спроби індивіда відшукати в соціальному просторі схожих у певних поглядах, дистанціюючись за будь-якими значущими ознаками [5].

Проблема «мова і культура» багатоаспектна, оскільки ці поняття взаємодіють. Гумбольдт писав: «У кожній мові закладено самобутнє світосприйняття. Як окремий звук постає між предметом і людиною, так і мова в цілому виступає між людиною і природою, впливає на неї зсередини і ззовні» [2, с. 87]. Привертає увагу позиція білоруських мовознавців, орієнтована на відображення в мові культури народу (С. Прохорова, О. Воронцова, В. Маслова): «Мова відображає національну специфіку бачення, спосіб фіксації і членування об'єктивної реальності. З одного боку, було б помилковим стверджувати, що мова накладає жорсткі обмеження на пізнавальну діяльність, але, з іншого боку, не можна заперечувати факти її фільтрувального впливу на пізнання» [5, с. 82].

В кінці XX століття зацікавлення соціологічними проблемами мови зросло з огляду на потреби сучасного суспільства, для якого проблеми мовної політики набувають усе більшої ваги у зв'язку з бажанням глибше вивчити природу мови як суспільного явища. Має бути вирішеним завдання: як протікають мовні зміни в сьогоденному студентському середовищі в різних соціальних умовах.

Безпосереднім матеріалом для наших суджень послужили спостереження за мовленнєвою поведінкою, а також анкетування та інтерв'ювання. Для отримання достовірних даних про вплив ситуативних параметрів на мовлення інформантів скурпульозно контролювалася мовленнєва ситуація, стимулюючи або природно невимушене мовлення або свідому орієнтацію на престижний еталон. Спостереження над мовленнєвою діяльністю інформантів будувалися так, щоб звести до мінімуму вплив спостерігача на їхню мовленнєву поведінку. Інколи інтерв'юер виступає у ролі одного з учасників комунікації. Метою інтерв'ювання та анкетування було визначено стан функціонування української мови та мови тієї етнічної спільноти, з якою себе ідентифікує студент в усіх сферах життя студентської молоді: в сім'ї, у вищих навчальних закладах, в системі науки, культури.

Однією з важливих соціолінгвістичних проблем є проблема соціальних аспектів білінгвізму (двомовності). В умовах білінгвізму дві мови співіснують у межах одного колективу, який використовує їх у різних комунікативних сферах залежно від соціальної ситуації й інших параметрів комунікативного акта. Кінцевою метою аналізу є виявлення соціальних норм, які детермінують мовленнєву поведінку. Наше завдання полягало у виявленні системної кореляції мовної структури й структури соціальної.

Мова як виразник життєдіяльності етнічних спільнот пов'язана з історією кожного окремого народу і його звичаями. Так, безпосередньо в нашому дослідженні було виявлено: на думку 40,5% респондентів найбільш впливають на збереження національності такі чинники, як збереження народних звичаїв, а також збереження мови (35,3%). Причому принципової різниці між відповідями представників різних етносів не було виявлено за виключенням караїмів, які віддають перевагу як збереженню мови – 50,0% так і збереженню віросповідання – 50,0%.

На питання «Наскільки добре Ви знаєте свою рідну мову?» представники різних етносів дали дещо неоднозначну відповідь. Так, добре знають свою рідну мову росіяни (83,3%), вірмени (80,0%), українці (78,1%), караїми (60,0%), болгар (53,8%), чехи (50,0%), кримські татари (41,9%), греки (40,0%). Однак, опитування показало, що 40,0% греків, 40,0% молдован, 38,5% євреїв, 28,6% німців взагалі не знають рідної мови. Все ж вивчати та краще знати власну мову, щоб бути інтегрованим в свою етнокультуру хочуть всі етноси, а саме: чехи (100%), кримські татари (96,8%), євреї (91,7%), вірмени (90%), болгар (84,6%), караїми (80%), німці (76,2%), греки та молдовани (60%), як не дивно росіяни (70,8%), українці (65,8%).

Неоднозначність етномовної ситуації посилюється нерівномірністю використання мов у процесі сімейного спілкування. Більшість респондентів (68,7%) віддають перевагу російській мові, 19,8% спілкуються українською, 33,0% і російською і українською залежно від обставин, і лише 0,2% іншою мовою. Формування саме такої вибірки зумовлене необхідністю відстеження та порівняння зміни ставлення до мови як української, так і мови тієї етнічної спільноти, з якою вони себе співвідносять.

Звісно, на території будь-якої держави, й України зокрема, необхідне знання в першу чергу державної мови, завдяки чому люди різних етнічних спільнот можуть порозумітися. Однак, українською мовою у сімейному колі спілкуються лише 21,9% українців, 18,8% болгар, 10,0% вірмен, 9,1% чехів, 6,0% росіян. Позитивним є те, що такі етнічні спільноти, як росіяни (94,0%), вірмени (90,0%), кримські татари (26,5%), українці (21,9%), болгар (12,5%) обирають рідну мову в якості родинного спілкування.

На питання «Якою мовою Ви переважно розмовляєте на роботі, в транспорті, на вулиці?» відповіді респондентів розподілилися так: віддають перевагу російській мові кримські татари (91,2%), чехи (90,9%), росіяни (88,0%), болгар (78,6%), українці (78,1%); українській мові – українці (21,9%), німці (16,0%), болгар (14,3%), росіяни (12,0%), вірмени (10,0%), чехи (9,1%), кримські татари (5,9%).

І все ж, не дивлячись на те, що переважна більшість населення регіону є російськомовним, 10,0% вірмен, 7,1% болгар, 2,9% кримських татар надають перевагу спілкуванню на роботі, в транспорті, на вулиці рідною мовою.

Досить контрастно на цьому фоні виглядає мовна самоідентифікація молоді: 68,7% опитаних молодих людей вважають рідною російську мову, 29,2% – українську. Це зумовило мовний перерозподіл і в сімейному спілкуванні: 67,9% молодих людей спілкуються в основному російською мовою, 27,3% – російською і українською, і лише 40,0% віддають перевагу українській мові.

З віком відсоток тих, хто в сім'ї спілкується українською мовою, дещо зростає, але не набагато. Рівень освіти опитаних практично не посилює позицій української мови під час спілкування. 73,2% респондентів з вищою освітою віддають перевагу російській мові, 25,1% – спілкуються як українською так і російською мовами.

Комунікант, спілкуючись з представниками інших етносів, має бути обізнаний з їхньою культурою. «Оволодіння основами культури тієї лінгвокультурної спільноти, з представниками якої ведеться спілкування, – зауважує Д. Б. Гудков, – є необхідною і обов'язковою умовою успішності такого спілкування» [2, с. 17]. При цьому такі знання закріплюються в семантиці мовних одиниць, системі цінностей і норм культури, продукують правила вербальної і невербальної поведінки мовця.

Відповідно, в людському суспільстві крім комунікативної, мова виконує й функцію відображення дійсності, формування категорій мислення і свідомості. Л. Виготський доводить, що завдяки культурним знакам (зокрема знакам конкретної мови) людина формує свій внутрішній світ, основними одиницями якого стають значення, певні узагальнення та когнітивні елементи свідомості, і емоційні компоненти [1]. Т. М. Николаєва серед трьох видів стереотипів у мовленнєвій поведінці людини крім мовного і комунікативного виділяє ментальний стереотип, що розуміється як певні настанови і звичні реакції, поміщені в мовну або немовну форму індивіда [7, с. 113]. Якщо такі стереотипи домінують, у певних ситуаціях вони характеризують усю лінгвокультурну спільноту. Так, для кожної культури ustaliliся певні ключові поняття, виражені словесно, як, наприклад, для українців, росіян, караїмів – гостинність, для німців – порядок, точність.

Отже, культура живе і розвивається в мовній оболонці, а мова є важливою складовою культури та умовою існування, фактором формування культурного коду певної етнічної спільноти.

Серед інститутів, які виховують в душі народних (національних) традицій чільне місце (37,6%) займає родина, 28,5% – національні товариства, 13,6% – засоби масової інформації. Школи та навчальні заклади вихованню приділяють не належну увагу (відповідно 5,4% та 6,3%).

Але серед респондентів неоднозначна думка щодо ролі соціальних інститутів у вихованні. Так віддають перевагу родинному вихованню вірмени (100%), молдовани (60,0%), болгар (50,0%), німці (86,3%), євреї (83,3%), караїми (60,0%) – національно-культурним товариствам. Українці вважають, що в цьому душі виховують, в основному, школи (12,8%) та навчальні заклади (13,9%).

Отже, завдання всіх рівнів сучасної освіти полягає в активізації мовної домінанти. Маємо докласти зусиль утримати мовну освіту на належному рівні. Потрібні ефективні програми творчого, методологічного забезпечення мовної освіти. Зрештою, суспільство майбутнього буде суспільством знань, у тому числі – мовних. Є надія, що соціолінгвістика вступає в нову еру свого розвитку, тепер ми чекаємо спільних результатів дослідження лінгвістики, соціології та антропології.

Література:

1. Выготский Л. С. Психология развития человека / Л. С. Выготский. – М. : Изд-во Смысл, 2005. – 1136 с.
2. Гудков Д. Б. Теория и практика межкультурной коммуникации. – М. : ИТДГК «Гнозис», 2003. – 288 с.
3. Гумбольдт В. Язык и философия культуры / В. Гумбольдт // Сер. Языковеды мира. – М. : Прогресс, 1985. – 448 с.
4. Драгоманов М. П. Доповідь Михайла Драгоманова на літературному конгресі в Парижі (1878) // Українська мова, 2002. – №1. – С. 78–101.
5. Макеев С. А. Социальные идентификации идентичности / С. А. Макеев, С. Н. Оксамитная, Е. В. Швачко. – Киев : Институт социологии НАН Украины, 1996. – 185 с.
6. Маслова В. А. Текст и отраженная в нем культура народа / В. А. Маслова // Язык и культура. – К. : Полиавт, 1992. – С. 82.
7. Николаева Т. М. Речевые, коммуникативные и ментальные стереотипы: социолінгвістическая дистрибуция / Т. М. Николаева // Язык как средство трансляции культуры. – М. : Наука, 2000. – С. 112–131.
8. Швейцер А. Д. Современная социолінгвістика. Теория, проблемы, методы / А. Д. Швейцер. – М. : Наука, 1977. – 135 с.

УДК 811.161.2'371.623: 811.161.2'373.611

О. І. Мізіна,

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка, м. Полтава

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНО-СТИЛЬОВІ ВЛАСТИВОСТІ СКЛАДНОНУЛЬСУФІКСАЛЬНИХ АД'ЄКТИВІВ З ДРУГИМ СОМАТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ НА ОЗНАЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЛЮДИНИ

У статті окреслено дериваційні, структурно-семантичні й функціонально-стильові можливості узуальних та індивідуально-авторських ад'єктивних композитів з матеріально не вираженим суфіксом, утворених на базі прикметниково-іменникового словосполучення з другим соматичним компонентом, що означають людину за внутрішніми характеристиками. З'ясовано їх місце, роль та сфери функціонування в сучасній українській мові.

Ключові слова: нульовий суфікс, формант, узуальний дериват, ІАН (індивідуально-авторський новотвір), ад'єктивний складнонультсуфіксальний композит, соматичне поняття, мотивований, напівмотивований, немотивований дериват.

THE STRUCTURAL-SEMANTIC AND FUNCTIONAL-STYLISH PECULIARITIES OF COMPOSITE NOUGHT-SUFFIX ADJECTIVES WITH SOMATIC SECOND CONSTITUENTS – INNER PERSON CHARACTERISTICS DENOTATIONS

The article brings to the all-embracing analysis of structural-semantic as well as functional-stylish peculiarities of composite nought-suffix adjective units with non-realized suffix, signifying person according to certain inner characteristics. It was logically qualified the adjective composites have been being motivated by attributive word-combination on the «adjective + noun» syntagma base, the first, adjective, component of which explicates the non-color semantics, whilst the second, substantive, one marks the «somatic notion» seme. These derivatives integrate the motivated, semi-motivated, and non-motivated composites, denominating corporal features of the man (strength, hardness), ability «to be attentive, take notice of everything, react upon events quickly», etc. They also designate a person in correspondence to the outer state, temper, age peculiarities, nationality, occupation, expound efferent resources (vivacity, liveliness), attitude to others, knowledge, intellectual capacity, deportment, pointing to the negative valuation. This type of units likewise elicits pecuniary status, «inability to envisage, reckon on correctly», possibility to get under one's influence, psychological features, etc. The given investigation proved the thesis the derivatives thoroughly reveal demeanor, actions, and mettle in general to make a felicitous description of a person. The individual-author neologisms (IAN) partly correlate with simple morphological adjectives; one of its components undergoes the de-semantic process, therefore its basis is being formed by word-combination, transgressing the semantic concord principle. The nought-suffix adjective composites can be characterized as semantic dissimilar units, despite of the fact they have equal functional potential to realize their direct and metaphorical meanings. The majority of IAN makes the distribution with nouns – abstract denominations and names of plants / their fruits, totalities of trees, nature phenomena, seasons of the year, times of the day, fire, astronomic objects, territories, cities, premises / their parts, means of transportation, sound notions, etc. It represents the new, metaphorical, meaning of inanimate «reanimating», broadening the semantic nuances spectrum and enriching the epithets repertoire.